

Krzysztof Suwalski

Koordinacja opodatkowania dochodów z oszczędności w Unii Europejskiej

Studia Lubuskie : prace Instytutu Prawa i Administracji Państwowej Wyższej
Szkoły Zawodowej w Sulechowie 5, 331-343

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KRZYSZTOF SUWALSKI

Uniwersytet Wrocławski

Koordinacja opodatkowania dochodów z oszczędności w Unii Europejskiej

1. Istota problemu

Jednym z głównych rodzajów dochodów kapitałowych transferowanych pomiędzy krajami, w przypadku których różnice w wysokości opodatkowania mają bardzo istotne znaczenie, są dochody osób fizycznych z oszczędności lokowanych za granicą. W większości krajów UE dochody tego rodzaju podlegają opodatkowaniu u „źródła”, a więc podmiot wypłacający, zazwyczaj instytucja finansowa uiszcza podatek na rzecz władz skarbowych w momencie wypłaty. Podatek ten może być albo przedpłatą z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych albo obciążeniem ostatecznym. Zgodnie z zawartymi między większością krajów członkowskich UE umowami o unikaniu podwójnego opodatkowania, odsetki przekazywane za granicę są przeważnie opodatkowane według niższej, preferencyjnej stawki. Jeśli chodzi o odsetki otrzymywane z innych krajów członkowskich, to dość powszechnie podlegają one opodatkowaniu na zasadach ogólnych podatkiem od osób fizycznych lub od osób prawnych w kraju zamieszkania (siedziby) posiadacza oszczędności. Za sprawą rozbudowanej rachunkowości i sprawozdawczości, opodatkowanie odsetek przekazywanych pomiędzy przedsiębiorstwami z różnych państw nie przedstawia problemu. Natomiast fakt, że podatek pobrany „u źródła” w kraju pochodzenia odsetek był zazwyczaj znacznie niższy niż podatek należny w kraju zamieszkania posiadacza oszczędności powodował szereg trudności. W przeszłości bowiem brak wymiany informacji między krajami, jak również ich wewnętrzne

regulacje, dotyczące np. tajemnicy bankowej, sprawiały, że obywatele państw członkowskich składając roczne zeznania podatkowe w praktyce nie deklarowali uzyskiwanych za granicą dochodów w formie odsetek. Rozmiary tego zjawiska nie podają się weryfikacji empirycznej, lecz w literaturze przeważa pogląd, że w przeszłości znaczna część dochodów przekazywanych między krajami członkowskimi w postaci odsetek nie podlegała w ogóle opodatkowaniu¹.

Zjawisko masowego uchylania się od podatków miało wpływ na politykę państw członkowskich. Wśród członków UE w latach 90. miała miejsce charakterystyczna ewolucja. W 1989 r. tylko trzy kraje, Dania, Luksemburg oraz Holandia nie nakładały podatku „u źródła” od odsetek stanowiących dochód nierezydentów². Następnie w 2000 r. już tylko dwa kraje nakładały tego rodzaju podatek a mianowicie Grecja i Portugalia³. Jak widać, zgodnie z hipotezą konkurencji podatkowej kraje członkowskie obawiając się odpływu kapitału ze swojego terytorium stopniowo rezygnowały z opodatkowania dochodów osób fizycznych nie mających miejsca zamieszkania na ich terytorium. Tendencja ta była szczególnie widoczna w okresie bezpośrednio przed i po liberalizacji przepływów kapitałowych wewnątrz Unii. Przykładowo, w 1990 r. Belgia będąca w unii walutowej z Luksemburgiem i z racji tego w największym stopniu dotknięta odpływem kapitału na jego rzecz obniżyła swój podatek od oszczędności z 25% do 10% wprowadzając przy tym liczne ulgi podatkowe⁴.

Najczęściej omawianym przykładem efektów stosowania podatków potrącanych „u źródła” jest przypadek wprowadzenia opodatkowania oszczędności przez RFN dwukrotnie – w 1989 r. i w 1993 r. Za pierwszy raz, z dniem 1 stycznia 1989 r. wprowadzono 10% podatek od dochodów z oszczędności, pobierany niezależnie od tego czy aktywa należały do obywateli niemieckich, czy też nierezydentów. Spowodowało to odpływ kapitału na wielką skalę jeszcze przed wprowadzeniem podatku. W 1988 r. niemieccy inwestorzy ulokowali 70 mld marek w zagranicznych obligacjach, a więc dwa razy więcej niż rok

¹ Por. A. Haufler, *Prospects for co-ordination of corporate taxation and taxation of interest income in the EU*, Fiscal Studies, Jun, 1999, s. 224; V. Tanzi, A.L. Bovenberg, *Is There Need for Harmonizing Capital Income Taxes within EC Countries*; H. Siebert, *Reforming Capital Income Taxation*, Tubingen: Mohr, 1990, s. 186-187.

² H. Huizinga, *International Interest Withholding Taxation: Prospects for a Common European Policy*, International Tax and Public Finance, 1, Kluwer Academic Publishers, 1994, s. 277.

³ OECD, *Tax Systems in European Union Countries*, Economic Department Working Papers No. 301, Paryż 2001, s. 30.

⁴ V.H. Dehejia, P. Genschel, *Tax Competition in the European Union*, Politics & Society, Vol. 27, No. 3 September 1999, s. 413.

wcześniej. Całkowity eksport kapitału z RFN w 1988 r. wyniósł 85 mld marek i był czterokrotnie większy niż w okresie poprzednim⁵. W połowie 1990 r. rząd niemiecki wycofał się ze stosowania tego podatku. Reakcja rynków kapitałowych potwierdziła, że odpływ w ciągu półtorej roku ponad 100 mld marek miał związek z wprowadzeniem podatku. W 1993 r. rząd niemiecki został zmuszony orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego przywrócić uchylony podatek, i to znacznie wyższy, w wysokości 30%. Trybunał bowiem uznał, że brak opodatkowania oszczędności dyskryminuje pracowników najemnych w stosunku do osób żyjących z dochodów kapitałowych. Dodatkowo, według Trybunału wysokość opodatkowania oszczędności musiała pozostawać w związku z wysokością marginalnej stawki podatku dochodowego od osób fizycznych w RFN⁶. Efektem powrotu do opodatkowania dochodów z oszczędności, choć tym razem podatek miał dotyczyć jedynie rezydentów RFN, był znów znaczący odpływ kapitału. Niemieccy posiadacze oszczędności masowo lokowali je w zagranicznych, przede wszystkim luksemburskich, oddziałach niemieckich banków. Według V.H. Deheija i P. Genschera niemieckie inwestycje w fundusze inwestycyjne zlokalizowane w Luksemburgu były w 1993 r. pięciokrotnie większe niż rok wcześniej.

Cytowani autorzy przeanalizowali również bardziej ogólnie problem konkurencji podatkowej w zakresie opodatkowania oszczędności przez kraje członkowskie⁷. Zbadali przede wszystkim przepływ bazy podatkowej w postaci aktywów funduszy inwestycyjnych pomiędzy dużymi krajami oraz relatywnie małymi krajami, przyjmując, że te ostatnie charakteryzują się zasadniczo niższym opodatkowaniem. Przeanalizowali wielkość aktywów zgromadzonych przez fundusze inwestycyjne zlokalizowane na terytorium krajów należących do tych dwóch grup.

⁵ H. Schlesinger, *Capital Outflow and Taxation – The Case of the Federal Republic of Germany*, [w:] H. Siebert, *Reforming Capital Income Taxation*, Tübingen: Mohr, 1990, s. 105.

⁶ PROMETHEE, *The Proposed Directive on Harmonization of Taxation of Interest Payment. The European level playing field, the global markets and the invisible European citizen*, Paryż 2000, s. 21.

⁷ V.H. Deheija, P. Genschel, *Tax Competition...*, *op. cit.*, s. 403-426.

Tabela 1. Aktywa funduszy inwestycyjnych w małych i dużych krajach UE (12 państw członkowskich)

UE-12	Wielkość aktywów (mld dol. USA)		Wzrost w latach 1990-1995 w wartościach	
	1990	1995	bezwzględnych	względnych (%)
Małe kraje	150	523	373	249
Duże kraje	583	902	319	55
Suma	733	1425	692	94

Źródło: V. H. Deheija, P. Genschel, *Tax Competition in the European Union*, s. 417, *Politics & Society* Vol. 27 No. 3, September 1999

Tabela 2. Rozkład aktywów funduszy inwestycyjnych pomiędzy „małe” i „duże” kraje UE (12 państw członkowskich)

UE-12	Udział w PKB Unii jako całości		Udział w całkowitych aktywach funduszy inwestycyjnych (UE-12)	
	1990	1995	1990	1995
Małe kraje	21	22	20	37
Duże kraje	79	78	80	63

Źródło: V. H. Deheija, P. Genschel, *Tax Competition in the European Union*, s. 417, *Politics & Society* Vol. 27 No. 3, September 1999

Powyższe dane nie pozostawiają wątpliwości co do występowania zjawiska konkurencji podatkowej w odniesieniu do najbardziej mobilnych form kapitału. Szczególnie, jeśli uwzględni się wielkość zmian względnych oraz dane dotyczące rozkładu aktywów pomiędzy te dwie grupy krajów. W analizowanym okresie, w grupie państw zaliczonych do małych, wielkość aktywów wzrosła ponad dwuipółkrotnie (z 150 mld dol. do 523 mld dol.) podczas, gdy we wszystkich krajach przeciętnie jednokrotnie. Co więcej, w tym samym okresie wielkość aktywów w krajach o wyższym opodatkowaniu wzrosła jedynie o 55% (z 583 mld dol. do 902 mld dol.). W oparciu o dane dotyczące PKB można stwierdzić, że znaczenie dla gospodarki europejskiej obu grup państw prawie w ogóle się nie zmieniło. Natomiast udział krajów o niższym opodatkowaniu w rynku kapitałowym wzrósł z 20% do 37%.

2. Próby rozwiązania problemu

Najprostszym rozwiązaniem byłoby umożliwienie poszczególnym krajom sięgania po zagraniczne dochody ich rezydentów, poprzez udoskonalenie metod wymiany informacji między nimi. W przeszłości współpraca pomiędzy organami administracji podatkowej w obrębie Unii występowała w bardzo ograniczonym zakresie pomimo obowiązywania od 1977 r. dyrektywy w sprawie wzajemnej pomocy właściwych władz państw członkowskich w dziedzinie podatków bezpośrednich. Pod koniec lat osiemdziesiątych takie państwa, jak Francja, Irlandia, Hiszpania oraz Wielka Brytania nie gromadziły w ogóle informacji na temat odsetek przekazywanych za granicę od obligacji emitowanych przez przedsiębiorstwa prywatne. W większości przypadków informacje wymieniano pomiędzy władzami skarbowymi różnych państw jedynie na wniosek stosownego organu. Automatyczna wymiana informacji w tym zakresie pomiędzy krajami była rzadkością⁸.

Sytuacja w zakresie wymiany informacji pomiędzy aparatem skarbowym poszczególnych państw na przestrzeni dekady nie poprawiła się znacząco. W 1999 r. wśród 15 krajów członkowskich: Dania wymieniała automatycznie informacje z 4 krajami, Finlandia z 14 krajami, Francja z 11, a Szwecja z 7 państwami. Pozostałe kraje w ogóle nie brały udziału w systemie automatycznej wymiany informacji⁹. W tej sytuacji na początku lat 90. jedyną realną alternatywą, jeśli chodzi o rozwiązanie problemu efektywnego opodatkowania transgranicznych transferów odsetek, wydawało się wprowadzenie we wszystkich krajach członkowskich jednolitej wysokości podatku „u źródła”. Przystępując pod koniec lat 80. do liberalizacji przepływów kapitałowych, rządy krajów członkowskich zdawały sobie sprawę z potencjalnego wpływu różnic w opodatkowaniu na funkcjonowanie jednolitego rynku kapitałowego. W jednym z końcowych artykułów dyrektywy z dnia 24 czerwca 1988 r., przewidującej liberalizację wewnątrz UE wszelkiego rodzaju transakcji kapitałowych, znalazło się zobowiązanie komisji do przedstawienia propozycji zmian, które miały zapobiec zakłóceniom w swobodnym przepływie kapitału powodowanym przez podatki. Realizując ten mandat komisja przedstawiła w lutym 1989 r. projekt

⁸ H. Huizinga, *International Interest Withholding Taxation: Prospects for a Common European Policy*, International Tax and Public Finance, 1, Kluwer Academic Publishers, 1994, s. 290.

⁹ H. Huizinga, G. Nicodeme, *Are international deposits are tax-driven*, Working Paper No 152, ECFIN, Bruksela 2001, s. 34.

dyrektywy w sprawie wspólnego systemu podatku „u źródła” od odsetek¹⁰. W projekcie tym komisja zaproponowała wprowadzenie we wszystkich krajach opodatkowania „u źródła” odsetek od lokat bankowych i od obligacji w wysokości 15%. Przewidywano możliwość, iż jeśli posiadacz oszczędności przedstawi certyfikat rezydencji podatkowej w innym kraju, podatek nie zostanie pobrany. Propozycja z lutego 1989 r. wzbudziła szereg kontrowersji. Brytyjczycy zarzucili jej, że oznacza to wycofanie się z realizacji swobody przepływu kapitału. Z kolei przedstawiciele Luksemburga wyrazili przekonanie, że koncepcja ta jest szkodliwa dla Unii jako całości, bo spowoduje odpływ kapitału do krajów trzecich. Propozycję popierała początkowo RFN, lecz następstwa wprowadzenia w tym kraju w 1988 r. opodatkowania oszczędności spowodowały zmianę jej stanowiska. Ze względu na zmianę polityki Niemiec wobec opodatkowania oszczędności, komisja formalnie wycofała projekt. Do tematu powrócono w 1993 r., kiedy został w RFN przywrócony podatek pobierany „u źródła”. Niemcy zostały poparte przez Belgię, która z powodu liberalizacji przepływów kapitałowych wewnątrz UE odczuwała negatywne skutki istotnego odpływu kapitału na rzecz Luksemburga. Pomimo starań RFN i Belgii do 1998 r. ponowne formalne otwarcie dyskusji na ten temat wielokrotnie blokował sprzeciw dwóch krajów: Luksemburga i Wielkiej Brytanii. Nieodmiennie argumentem wysuwany przez te kraje przeciwko harmonizacji opodatkowania oszczędności była groźba odpływu kapitału poza Unię¹¹.

Często niebezpieczeństwu ucieczki kapitału poza Unię przypisuje się zbyt duże znaczenie. Zakłada się bowiem, że w stosunkach z krajami trzecimi kapitał jest tak samo mobilny jak wewnątrz Unii. Ponadto należy pamiętać, że propozycje dotyczyły kapitału znajdującego się w posiadaniu osób fizycznych, a w ich przypadku koszty transakcyjne odgrywają znacznie większą rolę przy podejmowaniu inwestycji zagranicznych niż w przypadku przedsiębiorstw. Inwestorzy indywidualni zazwyczaj odgrywają mniejszą rolę na rynkach międzynarodowych. Przykładowo, często podkreślano, że omawiane propozycje stanowią zagrożenie dla tzw. eurorynków, lecz niebezpieczeństwo musiało być umiarkowane, jeśli uwzględnia się, że na tych rynkach inwestorzy indywidualni stanowili jedynie 10% ogółu. Szacuje się, że ucieczka inwestorów indywidualnych z eurorynków spowodowała odpływ 50 mld dol. USA przy całkowitej ich

¹⁰ Komisja Europejska, *Draft Directive for a common system of withholding tax on interest income*, COM (89)60, Bruksela 1989.

¹¹ V. H. Deheija, P. Genschel, *Tax Competition...*, *op. cit.*, s. 412-414.

wartości rzędu 4 trylionów dolarów¹². W końcu, zdaniem wielu autorów, kapitał w skali globalnej jest dużo mniej mobilny niż to się może wydawać. Według R.H. Gordona i A.L. Bovenberga w dalszym ciągu mimo rozwoju rynków międzynarodowych i technologii telekomunikacyjnych kapitał w skali światowej jest w znacznym stopniu niemobilny, zwłaszcza jeśli znajduje się w posiadaniu inwestorów indywidualnych. Istnienie tego rodzaju prawidłowości potwierdził szereg analiz empirycznych. O ograniczonej mobilności kapitału w skali globalnej ma świadczyć między innymi duże zróżnicowanie realnych stóp procentowych pomiędzy krajami oraz ścisła korelacja wielkości oszczędności krajowych i inwestycji w tych krajach. Zaobserwowano również, że w strukturze portfeli inwestycyjnych dominują papiery wartościowe wyemitowane przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w kraju pochodzenia inwestora. Główną przyczyną niewielkiej mobilności kapitału w skali globalnej – zdaniem R.H. Gordona i L.A. Bovenberga – ma być asymetria informacji. Brak wystarczającej informacji na temat warunków inwestowania ma zniechęcać inwestorów i zwiększać koszty transakcyjne. Między innymi w świetle badań Grubera, na rynku amerykańskim rentowność spółek kontrolowanych przez podmioty zagraniczne była znacznie niższa niż spółek krajowych. Znamienne jest również, że w latach 80. 80% inwestycji japońskich w USA łączyło się z przejęciem kontroli nad przedsiębiorstwem, a tylko 20% miało charakter inwestycji portfelowych¹³.

Wydaje się również nieuzasadnione wykorzystywanie następstw wprowadzenia podatku „u źródła” w RFN w latach 1989-1993 jako argumentu przeciw harmonizacji opodatkowania oszczędności. Zwraca się bowiem uwagę, że masowy odpływ oszczędności z RFN nastąpił przede wszystkim do Luksemburga a nie poza Unię. Według niektórych szacunków, w 1993 r. trafiło tam prawie 90% kapitału, który odpłynął z niemieckich instytucji finansowych¹⁴. Często posiadacze oszczędności, nie opuszczając kraju, przenosili je z banku niemieckiego do oddziału tego samego banku w Luksemburgu. Niektórzy przedstawiciele Komisji w nieformalnych rozmowach mówili o „zasadzie mercedesa”,

¹² PROMETHEE, *The Proposed Directive on Harmonization of Taxation of Interest Payment. The European level playing field, the global markets and the invisible European citizen*, Paryż 2000, s. 21.

¹³ R.H. Gordon, L.A. Bovenberg, *Why is Capital so Immobile internationally? Possible Explanation and Implications for Capital Income Taxation*, *American Economic Review*, vol. 86, 1996, s. 1057-1060.

¹⁴ A. Haufler, *Prospects for co-ordination of corporate taxation and taxation of interest income in the EU*, *Fiscal Studies*, Jun, Londyn 1999, s. 227.

zgodnie z którą Niemcy są skłonni tak daleko ulokować kapitał, aby uniknąć podatku, jak daleko można „dojechać zatankowanym w kraju mercedesem”¹⁵.

3. Przyjęte rozwiązania i ich ocena

Zainteresowanie wśród krajów członkowskich koncepcją efektywnego opodatkowania dochodów z oszczędności wzrosło ponownie po zawarciu traktatu z Maastricht, kiedy poszukiwały one dodatkowych źródeł dochodów. Wówczas, dzięki modyfikacjom pierwotnych propozycji, Komisji udało się przełamać opór Wielkiej Brytanii i Luksemburga. Ponownie formalną debatę w Unii na temat harmonizacji opodatkowania dochodów z oszczędności otworzyło przedstawienie w maju 1998 r. przez Komisję nowego projektu dyrektywy. W projekcie chodziło o zapewnienie minimalnego efektywnego poziomu opodatkowania dochodów z oszczędności w postaci odsetek wewnątrz UE¹⁶. Kraje członkowskie miały mieć wybór pomiędzy wprowadzeniem 20% podatku pobieranego „u źródła” albo udziałem w systemie automatycznej wymiany informacji między krajami członkowskimi na temat dochodów wypłaconych cudzoziemcom. Propozycje Komisji spotkały się ponownie ze sprzeciwem Wielkiej Brytanii oraz Luksemburga. Wielka Brytania chciała wyłączenia eurorynków spod działania dyrektywy a Luksemburg twierdził, że wprowadzenie 20% podatku spowoduje odpływ kapitału do takich centrów finansowych, jak Szwajcaria, Wyspa Man oraz Lichtenstein. Porozumienie osiągnięto ostatecznie na spotkaniu Rady Europejskiej w Santa Maria de Feira w dniu 20 czerwca 2000 r. Uzgodniono, że docelowo wszystkie kraje będą brały udział w wymianie informacji, lecz trzy kraje – Austria, Belgia oraz Luksemburg – w trakcie okresu przejściowego, trwającego siedem lat, będą stosowały podatek pobierany „u źródła”. Ustalenia te miały charakter warunkowy, gdyż dyrektywa miała być uchwalona do końca 2002 r. jeżeli udałoby się wynegocjować z takimi krajami, jak USA, Szwajcaria, Andora, Lichtenstein, Monaco oraz San Marino przyjęcie przez nie środków równoważnych do tych przewidzianych w dyrektywie w odniesieniu do krajów członkowskich. Dzięki zakończeniu negocjacji ze wszystkimi spośród tych krajów oprócz USA, w styczniu 2003 r. zawarto ostateczne porozumienie polityczne między krajami członkowskimi w sprawie ko-

¹⁵ V.H. Deheija, P. Genschel, *Tax Competition...*, *op. cit.*, s. 423.

¹⁶ Komisja Europejska, *Draft Directive to ensure a minimum of effective taxation of savings income in the form payments within the Community*, COM (1998) 295, Bruksela 1998.

ordynacji opodatkowania oszczędności¹⁷. Porozumienie dotyczyło raczej koordynacji opodatkowania niż harmonizacji, gdyż kraje członkowskie zobowiązały się nie do ujednoczenia elementów swojego systemu podatkowego, lecz do wprowadzenia regulacji umożliwiających rzeczywiste wyegzekwowanie prawa wewnętrznego.

Na podstawie porozumienia ze stycznia 2003 r. przyjęto dyrektywę nr 48 z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie opodatkowania dochodów z oszczędności wypłacanych w formie odsetek¹⁸. Opiera się ona na następujących zasadach. Wszystkie kraje mają obowiązek wprowadzić między sobą system automatycznej wymiany informacji na temat tożsamości odbiorców odsetek wypłacanych na terytorium danego kraju, jeśli pochodzą oni z innych krajów członkowskich. Określa się szczegółowo zasady funkcjonowania tego systemu, jak również zawieszają jego stosowanie w odniesieniu do Austrii, Belgii oraz Luksemburga. Państwa te mają wspomniany system wprowadzić z upływem okresu przejściowego, którego trwanie przewidziano na co najmniej 6 lat. Przez pierwsze 3 lata okresu przejściowego wspomniane państwa mają stosować podatek w wysokości 15% a przez kolejne trzy w wysokości 20%. Po upływie tego okresu w wysokości 35%. Dość specyficzna regulacja w tym przypadku wynika stąd, że dyrektywa weszła w życie w 2003 r. i od tego momentu te trzy kraje mają obowiązek stosować podatek „u źródła”. Początek okresu przejściowego natomiast liczy się od momentu zawarcia ostatniego porozumienia z krajami trzecimi w sprawie wprowadzenia przez nie środków równoważnych. Dyrektywa przewiduje ponadto, że 75% dochodów z tytułu podatku pobranego „u źródła” przez te trzy państwa ma być przekazywane do krajów, z których pochodzą odbiorcy odsetek.

W 2004 r. ekonomiści z Uniwersytetu w Kopenhadze na zlecenie Komisji Europejskiej dokonali analizy efektów makroekonomicznych wprowadzenia systemu wymiany informacji i podatku od dochodów z oszczędności. Wykorzystując znany już model CETAX otrzymali następujące wyniki:

¹⁷ Parlament Europejski, *Taxation in Europe: recent developments*, Economic Affairs Series, 01-2003, Strasburg-Bruksela 2003, s. 67.

¹⁸ L 157/38.

Tabela 3. Efekty wymiany informacji między 25 krajami UE w 2004 r. (15% podatek „źródła”)

%	PKB	Wpływy z tytułu podatku od dochodów z oszczędności	Wpływy podatkowe ogółem
Austria	-0,1	-0,3	-0,4
Belgia	0,0	-0,3	-0,4
Dania	0,0	1,6	0,1
Finlandia	0,0	-0,1	0,0
Francja	0,0	-2,6	0,0
Grecja	0,0	-0,5	0,0
Hiszpania	0,0	0,0	0,1
Holandia	0,0	0,0	0,0
Irlandia	0,0	-1,7	-0,2
Luksemburg	0,0	2,8	0,0
Niemcy	0,0	0,3	0,0
Portugalia	0,0	-0,5	0,0
Szwecja	0,0	-0,8	0,0
Wielka Brytania	0,0	-1,7	0,0
Włochy	0,0	0,0	0,0
Nowe kraje członkowskie			
Cypr	0,0	0,0	0,0
Czechy	0,0	0,1	0,0
Estonia	0,0	0,0	0,0
Litwa	0,0	0,3	0,0
Łotwa	0,0	0,4	0,0
Malta	0,0	0,0	0,0
Polska	0,0	3,6	0,0
Słowacja	0,0	0,0	0,0
Słowenia	0,0	0,0	0,0
Węgry	0,0	0,2	0,0

Źródło: J. Jensen, P. Svensson, *Economic Effects of Tax Cooperation in an Enlarged European Union*, Komisja Europejska, 2004, s. 45.

Tabela 4. Efekty wymiany informacji między 25 krajami UE oraz krajami podatkowymi w 2004 r. (15% podatek „źródła”)

%	PKB	Wpływy z tytułu podatku od dochodów z oszczędności	Wpływy podatkowe ogółem
Austria	0,0	-0,6	-0,4
Belgia	0,0	-0,7	-0,4
Dania	0,0	3,6	0,2
Finlandia	0,0	-0,3	0,0
Francja	0,0	-5,2	0,0
Grecja	0,0	-1,2	0,0
Hiszpania	-0,1	12,6	0,2
Holandia	0,0	-11,0	0,0
Irlandia	0,0	-3,4	0,0
Luksemburg	0,0	6,3	-0,1
Niemcy	0,0	0,6	0,0
Portugalia	0,0	-1,2	0,0
Szwecja	0,0	-1,8	0,1
Wielka Brytania	0,0	-3,6	0,1
Włochy	0,0	-0,6	0,0
Nowe kraje członkowskie			
Cypr	0,0	1,5	0,0
Czechy	0,0	0,4	0,0
Estonia	0,0	0,2	0,0
Litwa	0,0	1,1	0,0
Łotwa	0,0	0,9	0,0
Malta	0,0	0,2	0,0
Polska	0,0	10,4	0,0
Słowacja	0,0	0,1	0,0
Słowenia	0,0	0,5	0,0
Węgry	0,0	0,1	0,0

Źródło: J. Jensen, P. Svensson, *Economic Effects of Tax Cooperation in an Enlarged European Union*, Komisja Europejska, 2004, s. 49.

Przeanalizowano dwa scenariusze wprowadzenia systemu wymiany informacji pomiędzy krajami członkowskimi. Pierwszy nie przewidywał wprowadzenia przez kraje trzecie środków równoważnych. Natomiast drugi dotyczył sytuacji, w której zawarto porozumienia o wymianie informacji lub o wprowadzeniu podatku „u źródła” z krajami trzecimi. Niezależnie od tego, według symulacji ekonomistów z Uniwersytetu w Kopenhadze wprowadzenie dyrektywy

nr 48 z 2003 r. nie powinno mieć w ogóle wpływu na wielkość PKB jakiegokolwiek kraju członkowskiego poza Austrią (w pierwszym scenariuszu) oraz poza Hiszpanią (w drugim scenariuszu). Zresztą, w obu przypadkach spadek PKB sięgałby zaledwie 0,1%. Koordynacja opodatkowania przez kraje UE nie powinna również w ogóle wpłynąć na całkowite ich dochody podatkowe oprócz Austrii, Belgii, Danii, Hiszpanii (według obu scenariuszy) oraz takich państw jak Irlandia (w pierwszym scenariuszu) Luksemburg, Szwecja, Wielka Brytania (w drugim scenariuszu). Należy podkreślić, że we wszystkich przypadkach skutki wprowadzenia omawianych regulacji były nieistotne zarówno z punktu widzenia wielkości PKB, jak i wysokości ogółu dochodów podatkowych poszczególnych państw. Jedynie jeśli chodzi o wysokość wpływów z podatku od oszczędności wprowadzenie wymiany informacji powinno mieć pewne znaczenie, zwłaszcza według drugiego scenariusza. Zwraca uwagę wzrost tego rodzaju dochodów o ponad 10% w takich krajach jak Polska, Hiszpania oraz porównywalny spadek wpływów w Holandii. Charakterystyczne jest, że niezależnie od realizowanego scenariusza wprowadzane zmiany nie powinny mieć w ogóle wpływu na dobrobyt Luksemburga i Wielkiej Brytanii a więc krajów, które w przeszłości najgłośniejsze sprzeciwiały się reformom.

4. Podsumowanie

W przypadku ugrupowania integracyjnego, opierającego swoje funkcjonowanie na zasadzie swobodnego przepływu kapitału, tak jak to ma miejsce w przypadku UE, kwestia opodatkowania dochodów z oszczędności przekazywanych pomiędzy krajami członkowskimi odgrywa niezwykle istotną rolę. Zgodnie z hipotezą konkurencji podatkowej kraje członkowskie rywalizują o najbardziej mobilne formy kapitału. W tej sytuacji rozwiązaniem problemu jest ścisła współpraca pomiędzy członkami UE. Przybrała ona formę koordynacji opodatkowania dochodów z oszczędności. Regulacje europejskie umożliwiają respektowanie suwerenności podatkowej krajów członkowskich oraz chronią ich wpływy podatkowe. Jednocześnie dostępne analizy świadczą o tym, że omawiane regulacje są neutralne dla dobrobytu członków UE.

Coordination of taxation of earnings from savings in the EU

S u m m a r y

The article aims at analysing the process of coordination of taxation of earnings from savings within an integration area constituted by the European Union. Taxation of this type of earnings in the case of transfer between countries poses a number of problems, especially if the countries belong to the integration area respecting the principle of free flow of capital. EU member states are co-operating to solve them. The main problem is the phenomenon of tax competition. The article attempts to answer the question whether the phenomenon exists in the context of taxing the interests transferred between the EU states, presents the measures undertaken to restrict it and finally aims at evaluating the effects of European regulations coordinating taxation of earnings from savings undertaken by EU countries.

Koordinaton der Besteuerung von den Einkünften aus Ersparnissen in der EU

Z u s a m m e n f a s s u n g

Das Ziel des vorliegenden Artikels ist es, den Prozess, in welchem die Besteuerung von Einkünften aus Ersparnissen im Rahmen einer Integrationsgruppierung wie die EU koordiniert wird, zu analysieren. Die Besteuerung von Einkünften dieser Art im Fall des Transfers zwischen den Staaten stößt auf viele Probleme, zumal wenn sie zu einer Integrationsgruppierung gehören, die auf dem Grundsatz freien Kapitaltransfers fusst. In der Europäischen Union arbeiten die Mitgliedsstaaten an der Lösung dieser Probleme zusammen. Das Phänomen der Steuerkonkurrenz stellt das Hauptproblem hierbei dar. Der vorliegende Artikel versucht eine Antwort auf die Frage zu finden, ob dieses Phänomen in dem Kontext der Besteuerung von Zinsen auftritt, die zwischen den EU-Staaten übergeben werden. Die Maßnahmen wurden präsentiert, die umgesetzt wurden, um diese Erscheinung, die in der Union auftritt, einzuschränken. Anschließend wurde versucht, die Auswirkungen der europäischen Regelungen einzuschätzen, welche die Koordination der Besteuerung von Einkünften aus Ersparnissen durch die EU-Staaten bezweckten.